

Frank O'Hara

Perszonizmus: Egy kiáltvány

Minden benne van a versekben, de azzal a kockázattal együtt, hogy úgy fog hangozni, amit mondok, mintha a szegény ember Allen Ginsbergje lennék, mégis írok neked, mert most hallottam, hogy az egyik költőtársam azt gondolja, azért nem lehetett érteni egy felolvasáson az egyik versemet, mert én magam is zavarodott voltam. Nos, ne már. Nem hiszek Istenben, tehát nem kell, hogy választékosan csengő szerkezeteket hozzak létre. Utálok Vachel Lindsay-t, mindig is utáltam; nem szeretem a ritmust sem, az asszonáncot, és az összes hasonlót. Tiszta idegbeteg leszel tőlük. Ha valaki az utcán késsel a kezében üldözni kezd, egyszerűen elfutsz, és nem állsz meg azt üvöltözve, hogy „Add fel! A Mineola gimi futóbajnoka voltam.”

Ennyit a versek írásáról. Ami a befogadásukat illeti, tegyük fel, hogy szerelmes vagy, és valaki csúnyán bánik (*mal aimé*) veled, nem azt mondd, hogy „Hé, nem bánhatsz velem így, nem ezt érdemlem!”, inkább hagyod, hogy minden test megtalálja a maga helyét, és mind meg is fogja néhány hónap után. De hát eleve nem is ezért lettél szerelmes, csak, hogy éld az életed, szóval jobb, ha megragadod a lehetőségeket, és nem próbálsz logikusan gondolkodni. A fájdalom mindig logikát szül, és ez egyáltalán nem jó neked.

Nem azt mondom, hogy ne neked lennének a legfellelengzősebb gondolataim az összes mai író közül, de hát min változtat ez? Ezek csak gondolatok. Az egyetlen jó a dologban, hogy amikor már eléggé magasröptű vagyok, megállnak a gondolataim, és ez az a pont, ahol a felfrissülés érkezik.

De hogyan is érdekelhetne igazán, hogy bárki is felfogja-e vagy megérti-e, hogy mit jelent, vagy hogy ettől fejlődnek-e. Fejlődnek merrefelé? A halál irányába? Minek sürgetni őket? Túl sok költő viselkedik úgy, akár egy középkorú anya, aki túl sok sült húst próbál a gyerekeivel megetetni, meg krumplit szósszal (könnyekkel). Engem aztán nem érdekel, hogy esznek-e vagy sem. Az erőszakos etetés kóros soványsághoz vezet (kiegés). Senkinek sem kellene átélnie olyasmit, amire nincsen szüksége, és ha nem kell nekik költészet, hát annyi baj legyen. Én a mozit is szeretem. Végül is az amerikai költők közül csak Whitman és Crane és Williams jobb, mint a mozi. Ami pedig a versmértéket és a többi technikai dolgot illeti, fő a józan ész: ha nadrágot akarsz venni, olyat keresel, ami eléggé feszes ahhoz, hogy mindenki veled akarjon lefeküdni. Semmi metafizikus nincs ebben. Kivéve, persze, ha elhitetted magaddal, hogy amit érzel, az maga a „sóvárgás”.

Az absztrakció a költészetben, amiről nemrég Allen [Ginsberg] írt az *It Is*-ben, valóban érdekfeszítő. Azt gondolom, hogy azokban az apró részletekben jelenik meg leginkább, amikor döntést kell hozni. Az absztrakció (a költészetben, nem a festészetben) a személyesség visszavonásával jár. Például a „végtelen *nosztalgia*-

ja" és a „végtelen *utáni* nosztalgia" közötti választásban megmutatkozik egyfajta törekvés az absztrakció bizonyos szintje felé. A végtelen nosztalgiája egy magasabb fokú absztrakciót jelez, elvonást, és negatív képességet (mint Keatsnél vagy Mallarménál).

A perszonizmus, ez a mozgalom, amit nemrég alapítottam, és amiről senki sem tud, engem nagyon érdekel, hiszen totálisan szembemegy ezzel az absztrakt elvonással, olyannyira, hogy azzal már a valódi absztrakció határára jut, tulajdonképpen először a költészet történetében. A perszonizmus az Wallace Stevensnek, ami a *la poésie pure* volt Béranger-nak. A perszonizmusnak semmi köze a filozófiához, ez mindenestől művészet. És a személyiséghez vagy az intimitáshoz sincs köze, éppen ellenkezőleg! De hogy nagy vonalakban érzékeltessem, az egyik alapvető szempont benne az, hogy megszólítson egy bizonyos személyt (aki nem azonos a költővel), így megidézve a szerelem felhangjait anélkül, hogy tönkretenné közben a szerelem életadó nyersségét, és fenntartsa a költő érzéseit a vers iránt, miközben meggátolja, hogy a szerelem belekeresse a költőt a másik iránti érzelembé. Ez is a perszonizmus része. Én alapítottam, miután LeRoi Jones-szal ebédeltem 1959. augusztus 27-én, egy olyan napon, amikor szerelmes voltam valakibe (nem Roiba, hanem egy szőkébe, ha már itt tartunk). Visszamentem a munkahelyemre, és írtam egy verset ennek a valakinek. Miközben írtam, eszembe jutott, hogy fel is hívhatnám telefonon a vers helyett, és ezzel megszületett a perszonizmus. Nagyon izgalmas mozgalom, és kétségtelen, hogy számos követője lesz hamarosan. Egyenesen a költő és a másik személy közé helyezi a verset, amolyan Lucky Pierre-ként, amit ennek megfelelően meg is szolgál. A vers végre két személy, és nem két lap között van. Szerénytelenség nélkül be kell vallanom, elképzelhető, hogy az irodalomnak, ahogy ismerjük, ez lesz a halála. Miközben bizonyos dolgokat bánok, annak így is örülök, hogy hamarabb jutottam ide, mint Alain Robbe-Grillet. Mivel a költészet gyorsabb és pontosabb, mint a próza, szükség szerű, hogy a költészet végezze ki az irodalmat. Egy darabig úgy gondolták, hogy Artaud fogja ezt végrehajtani, csak hogy, minden nagyszerűségükkel együtt is vitairatai épp annyira kívül vannak az irodalmon, amennyire a Bear Mountain kívül esik New York államon. Az ő kapcsolódása az irodalomhoz semmivel sem mehökkentőbb, mint Debuffet-é a festészethez.

Mit is várhatunk tehát a perszonizmustól? (Kezd egyre érdekesebb lenni, nem igaz?) Mindent, de nem fogjuk megkapni. Túlságosan új, túlságosan életteli mozgalom ez ahhoz, hogy bármit is ígérjen. Ám ez is, akár Afrika, úton van. Egyrészt a technika, másrészt a tartalom legújabb propagandistái is jobban teszik, ha vigyáznak.

1959. szeptember 3.

Krusovszky Dénes fordítása